

SİCİLL-İ AHVÂL KAYITLARINA GÖRE ADANALI MEMURLAR

Aydın EFE*

ÖZET

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunan Sicill-i Ahvâl Defterleri'nde kayıtlı olan Adana doğumlu ve Adanalı olan memurlar, tespit edilerek sicilleri incelendi. Bu inceleme neticesinde birtakım verilere ulaşıldı. Defterlerde kaydı bulunan 293 Adanalı memurun, “doğum tarihleri, okuryazarlık durumları, bildikleri lisanları, eğitim gördükleri kurumları ve bu kurumlardan aldıkları diplomaları, kendilerinin ve babalarının kullanmış oldukları unvanları, aile isimleri, varsa eserleri vs.” bilgileri tespit edildi.

Adanalı memurların kullandıkları isimlerin benzerlik oranları da tespit edilerek, memurların, en çok hangi adı kullandıkları verisine de ulaşıldı. Ayrıca memurlar içerisinde bulunan gayrimüslim, Ermeni-Rum-Yunan- Süryani, memurların 39 kişi olduğu görüldü. Gayrimüslim memurlardan birinin sonradan Müslüman olduğu verisi, sicil kayıtlarından anlaşıldı.

Bu çalışmanın bir bölümünde ise XIX. yüzyılın son çeyreğinde *Adana'da Eğitim* konusuna değinildi. Eğitim kurumları ve adları, öğrenci sayıları ve hocaları gibi konuları tespit etmek için ise Adana Vilayet Salnamelerinden yararlanıldı. Böylece Adana'da bulunan Müslümanlara ve gayrimüslimlere ait olan eğitim kurumları ve öğrenci sayıları yıllara göre tespit edildi.

Sicill-i Ahvâl Defterleri'ne dayanılarak yapılan çalışmalarda bazı illerin memur sayıları ile Adana ilinin memur sayısı karşılaştırıldı. Neticede Adanalı memur sayısının, incelenen illerin memur sayılarından, fazla olduğu görüldü.

Anahtar Sözcükler: *Osmanlı, Sicill-i Ahval, Adana, memur.*

* Yrd. Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü,
e mail: yorukefe_25@hotmail.com.

KAYNAKÇALAR

Arşiv Vesikaları

BOA, DH. SAİD. d. 1-26; 1-1026; 2-434; 2-524; 2-856; 3-402; 7-61; 8-681; 9-185; 9-465; 9-977; 9-979; 9-991; 9-1003; 9-1005; 9-1007; 9-1011; 10-321; 10-699; 10-793; 11-7; 11-9; 11-11; 11-13; 11-43; 11-47; 11-55; 11-61; 11-473; 12-207; 13-69; 13-77; 13-127; 13-131; 13-149; 13-169; 13-183; 13-187; 13-195; 14-185; 15-273; 15-281; 18-93; 20-331; 20-343; 23-331; 26-315; 30-485; 32-481; 33-17; 33-263; 33-303; 33-445; 34-61; 35-147; 35-199; 35-199, 35-431; 36-139; 40-459; 41-213; 41-353; 41-363; 41-371; 41-375; 42-19; 42-473; 43-75; 43-457; 45-445; 47-453, 47-455; 50-313; 51-141; 51-233; 55-209, 55-373, 56-347; 57-63; 59-463; 60-11; 60-13; 60-81; 60-339; 61-165; 61-205; 61-209; 61-209; 61-211; 61-293; 61-301; 61-341; 61-343; 661-369; 64-7; 64-133; 64-139; 65-447; 65-477; 66-197; 66-433; 67-29; 67-161, 67-195; 67-421; 68-267; 71-327; 72-435; 74-389; 76-263; 77-451; 78-239; 78-241; 78-243; 78-245; 78-247; 78-249; 78-455; 78-457; 79-157; 79-319; 81-313; 81-413; 82-139; 82-489; 83-329; 83-409, 83-411; 84-415; 85-81; 86-295; 95-57; 99-177; 99-331; 99-445; 100-183; 100-263; 101-163; 101-363; 102-287; 103-167; 103-377; 103-379; 104-154; 104-174; 107-89; 108-423; 109-7; 109-151; 109-487; 110-283; 111-377; 111-473; 112-371; 113-143; 113-367; 113-395; 113-439; 114-391; 114-413; 115-163; 115-431; 115-447; 117-257; 117-353, 119-367; 120-381; 121-131; 121-235; 121-327; 121-469; 121-481, 122-209; 122-427, 123-255; 124-47; 125-63; 125-313; 126-271; 126-293; 126-345; 127-151; 127-219; 128-153; 128-315; 129-137; 129-247; 129-271; 131-25; 131-27; 131-87; 131-473; 131-507; 132-415; 132-481; 132-491; 133-209; 133-359; 134-269; 134-307, 134-427; 134-431; 135-39; 135-163; 136-99; 136-195; 136-367; 137-67; 137-357; 138-125; 138-289; 139-145; 139-487; 141-183; 141-279; 142-51; 143-57; 143-233; 145-235; 145-249; 145-433; 147-107; 147-401; 151-403; 151-415; 152-407; 153-9; 153-119; 153-123; 154-193; 154-359; 155-147; 155-337; 155-345; 156-31; 157-193; 158-77; 159-197; 160-269; 160-485; 161-287; 162-51; 162-121; 162-125, 162-191; 162-275; 163-171; 163-349; 164-173; 164-409; 164-435; 166-107, 166-283; 167-125; 167-315; 167-377; 169-323; 169-407; 170-81; 171-395; 173-1; 173-461; 173-495; 174-243; 174-445; 175-267; 175-493; 176-41; 177-123; 177-201; 178-266; 178-332; 178-424; 179-321; 179-453; 181-109; 181-111; 182-2; 182-34; 182-178; 183-90; 185-83; 186-30; 188-60; 188-83; 188-84; 188-87; 188-239; 192-93; 192-127; 193-341; 196-103; 196-211.

Eserler

- AVS (Salname-i Vilayet-i Adana)-1294; 1296; 1297; 1299; 1308; 1309; 1312.
- BAŞARAN, Mehmet, "Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Bergamalı Memurlar", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, XXVIII /1, 2013, s. 77-103.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, İstanbul 2010.
- Cevdet Paşa, *Tezâkir 40-Tetimme*, Yayın. Cavid Baysun, TTK Yay., Ankara 1991.
- ÇETİN, Atillâ, "Sicill-i Ahvâl Defterleri Hakkında Bir Araştırma", *Vakıflar Dergisi*, XXIX, Ankara 2005, s. 89-104.
- DAŞCIOĞLU, Kemal, "Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Buldanlı Memurlar", *Buldan Sempozyumu (23-24 Kasım 2006) Bildirileri*, Buldan 2006, s. 561-570.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yay., Ankara 1993.
- KIRICI, Ahmet Önder –YİĞİT, İrfan, *Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı İmparatorluğu'nda Çorumlu Devlet Adamları*, Çorum Belediyesi Kültür Yay., Çorum 2011.
- KURT, Yılmaz, "Menemencioğulları İle İlgili Arşiv Belgeleri I", *Türk Tarih Belgeleri Dergisi*, c. XXI, S. 25, TTK, Ankara 2001, s. 85-187.

- KURT, Yılmaz, “Ramazanoğulları Beyliği”, *Türkler Ansiklopedisi*, VI. c., Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s. 816-823.
- KURT, Yılmaz, “Menemencioğulları İle İlgili Arşiv Belgeleri II”, *Türk Tarih Belgeleri Dergisi*, c. XXX, S.34, TTK, Ankara 2009, s. 1-66.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., “Sicill-i Ahvâl Defterleri’ni Tamamlayan Arşiv Kayıtları”, *GDAAD*, S. 12, 1988, s. 141-157.
- Menemencioğlu Ahmed Bey, *Menemencioğulları Tarihi*, (Yayına Haz. Yılmaz Kurt), Akçağ Yay., Ankara 1997.
- MERT, Talip, “Sicill-i Ahval Defterleri ve Buna Dair Yayınlanan Nizamnameler-I”, *Arşiv Araştırmaları Dergisi*, S. 2, 2000, s. 97-111.
- MERT, Talip, “Sicill-i Ahval Defterleri ve Buna Dair Nizamnameler II: Osmanlı Devleti Sicill-i Ahval Dairesiyle Şubelerine Ait Yönetmelik”, *Arşiv Araştırmaları Dergisi*, S. 3, 2001, s. 41-52.
- ÖZGER, Yunus, *Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Bürokrasisinde Yozgatlı Devlet Adamları*, IQ Yay., İstanbul 2010.
- PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c. III, MEB Yay., İstanbul, 2004.
- SARIYILDIZ, Gülden, *Sicill-i Ahvâl Komisyonu’nun Kuruluşu ve İşlevi*, DER Yay., İstanbul 2004.
- SARIYILDIZ, Gülden, “Sicill-i Ahvâl Defterleri”, *TDVİA*, c. 37, İstanbul 2009, s. 134-136.
- SÜMER, Faruk, “Ramazanoğulları”, *İA*, MEB Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi 1997, IX, 612-620.
- Şemsettin Sami, *Kamus-i Türkî*, Çağrı Yay., İstanbul 1987.
- TAŞ, Kenan Ziya, “18. Yüzyılın Son Çeyreğinde Adana Şehri”, s. 380, 382, 385), <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/19/1153/13579.pdf> erişim tarihi: 04.04.2015.
- TBMM Albümü 1920-1950*, I. c, TBMM Yay., Ankara 2010.
- TOROS, Taha, *Ali Münif Bey’in Hâtıraları*, İSİS Yay., İstanbul, 1996.
- UĞURLU, Ümmühan, *Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Tokatlı Devlet Memurları*, Tokat 2014.
- YÖRÜK, Saim, “Adana Şehrinin Tarihi Gelişimi (XVI-XVIII. Yüzyıllar)”, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 21, S. 3, 2012, s. 287-308.